

20 Cdo 2296/2007

Rozhodnutí jiných než justičních orgánů cizího státu, příslušných k rozhodování podle jeho právního řádu, je třeba stavět naroveň rozhodnutím justičních orgánů cizího státu ve smyslu § 63 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, pokud byla vydána ve věcech uvedených v § 1 tohoto zákona.

USNESENÍ

Nejvyšší soud

České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Mikuška a soudců JUDr. Pavla Krbka a JUDr. Miroslavy Jirmanové ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné Slovenské republiky - Ministerstva obrany Slovenské republiky, proti povinnému J. T., zastoupenému justiční čekatelkou Krajského soudu v Českých Budějovicích, pro 1.390,- Sk, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 20 E 767/2005, o dovolání oprávněné proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 10. 2. 2006, č.j. 8 Co 2797/2005-21, takto:

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 10. 2. 2006, č.j. 8 Co 2797/2005-21, a usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích z 27. 5. 2005, č. j. 20 E 767/2005-5, se ruší a věc se vrací okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Shora označeným rozhodnutím krajský soud potvrdil usnesení, jímž okresní soud zamítl návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (o povinnosti nahradit škodu, vydaného 11. 4. 2001 velitelem vojenského útvaru, Slovenská republika, pod č.j. 34/2001). Se soudem prvního stupně se odvolací soud ztotožnil v závěru, že předmětné rozhodnutí nelze vykonat ani podle Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 (titul byl vydán 11. 4. 2001, tedy předtím, než Nařízení nabylo účinnosti /1. 3. 2002/), ani podle Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (jelikož nejde o rozhodnutí soudu majetkové povahy v občanských věcech či soudem schválený smír v těchto věcech, o rozhodnutí soudu v trestních věcech týkajících se náhrady škody, ani o rozhodčí nález vydaný v rozhodčím řízení). Vykonatelnost podle názoru odvolacího soudu nelze dovodit ani ze zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, jelikož rozhodnutí vydané velitelem vojenského útvaru "nelze typově zařadit ani pod rozhodnutí justičních orgánů ve věcech (mimo jiné) občanskoprávního charakteru, ani pod cizí soudní smír či cizí notářský zápis".

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla oprávněná, jednající svým zaměstnancem (pověřeným k takovému jednání statutárním orgánem - ministrem) s právnickým vzděláním nabytým na Právnické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě 2. 6. 1976. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí dovozuje jednak ze skutečnosti, že otázka vykonatelnosti rozhodnutí velitele vojenského útvaru cizího státu (zde Slovenské republiky) dosud judikaturou odvolacího soudu vyřešena nebyla, a jednak z okolnosti, že tato otázka (viz příložená rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, č.j. 25 Co 232/2005-10, a Městského soudu v Praze, č.j. 39 Co 365/2005-35, /č.l. 28-30/) je odvolacími soudy rozhodována rozdílně. Naplnění odvolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., tedy nesprávné právní posouzení věci, oprávněná spatřuje v právním závěru odvolacího soudu, že předmětné rozhodnutí velitele vojenského útvaru není vykonatelné ani podle zákona č. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním (se závěrem o jeho nevykonatelnosti podle Nařízení Rady /ES/ č. 44/2001 a podle dvoustranné Smlouvy mezi ČR a SR souhlasí). Podle jejího přesvědčení totiž rozhodnutí vydané velitelem vojenského útvaru o povinnosti k náhradě škody není rozhodnutím o právních vztazích v oblasti veřejné správy, nýbrž rozhodnutím (vydaným nikoli ve správním řízení, ale ve zvláštním řízení podle ustanovení § 161 a násl., zejména § 163 odst. 1, zákona Národní rady SR č. 370/1997), jímž jsou upravovány majetkové, tedy soukromoprávní vztahy uvedené v ustanovení § 1 zákona č. 97/1963 Sb.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání a v tomto ohledu dospěl k závěru, že dovolání přípustné je, jelikož napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ ve spojení s ustanovením § 238a odst. 1 písm. c/, odst. 2 o.s.ř.), daný tím, že v dovolacím řízení má být zodpovězena judikaturou Nejvyššího soudu dosud nevyřešená otázka (§ 237 odst. 3 o.s.ř.), jejíž posouzení má význam nejen pro předmětnou věc, ale pro soudní praxi obecně, totiž otázka, zda rozhodnutí služebního orgánu cizího státu (řečeno dikcí ustanovení § 163 odst. 1 zákona č. 370/1997 Z.z. ve znění pozdějších předpisů), v daném případě rozhodnutí velitele vojenského útvaru, je vykonatelné na území České republiky podle ustanovení § 63 zákona č. 97/1963 Sb.

Jelikož vady podle ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/ a b/, odst. 3 o.s.ř. (tzv. zmatečnosti), ani vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), k nimž je dovolací soud - je-li dovolání přípustné - povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.), v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 věta první o.s.ř.), je předmětem dovolacího přezkumu závěr odvolacího soudu, že takové rozhodnutí velitele vojenského útvaru není vykonatelné ani podle ustanovení § 63 zákona č. 97/1963 Sb., jelikož je "nelze typově zařadit ani pod rozhodnutí justičních orgánů ve věcech (mimo jiné) občanskoprávního charakteru, ani pod cizí soudní smír či cizí notářský zápis".

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (práva hmotného i procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu - sice správně jehou obsahově vymezení (§ 242 odst. 3 věta první o.s.ř.), je předmětem dovolacího přezkumu závěr odvolacího soudu, že takové rozhodnutí velitele vojenského útvaru není vykonatelné ani podle ustanovení § 63 zákona č. 97/1963 Sb., jelikož je "nelze typově zařadit ani pod rozhodnutí justičních orgánů ve věcech (mimo jiné) občanskoprávního charakteru, ani pod cizí soudní smír či cizí notářský zápis".

Podle ustanovení § 63 zákona č. 97/1963 Sb. rozhodnutí justičních orgánů cizího státu ve věcech uvedených v § 1, stejně jako cizí soudní smíry a cizí notářské listiny v těchto věcech mají v Československé socialistické republice účinnost, jestliže nabyly podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a byla-li uznána Československými orgány.

Zákon tedy hovoří o rozhodnutích "justičních orgánů cizího státu". Justičními orgány má na mysli, jak plyne ze souvislosti jeho ustanovení, soudy a (státní) notářství. Je však možné, že v některých státech přísluší rozhodování o některých občanskoprávních, rodinných, pracovních či jiných obdobných věcech orgánům jiným než těm, které zákon označuje za justiční (např. rozhodnutí správního orgánu ve věcech nezletilých apod.). I rozhodnutí takovýchto jiných než justičních orgánů cizího státu, příslušných rozhodovat podle právního řádu daného státu, je třeba stavět naroveň rozhodnutím justičních orgánů cizího státu ve smyslu § 63 zákona. Rozhodující je, že rozhodnutí bylo vydáno v takové věci, která spadá mezi uvedené v § 1 zákona (tedy věci občanskoprávní /a/ o takovou jde v daném případě, kdy vykonáno má být rozhodnutí o povinnosti nahradit škodu/, rodinné, pracovní a jiné obdobné, zejména obchodní). Cizí orgán podle právního řádu svého státu při rozhodování o takové věci plní stejnou funkci, kterou by plnil justiční orgán podle zásad Československého (nyní českého) právního řádu. Není totiž důvod přenášet vlastní představy o organizaci rozhodování do cizích právních řádů a odmítat přiznat účinnost rozhodnutím cizích orgánů činných v uvedených věcech - zejména jestliže tyto orgány postupují a počínají si stejným či obdobným způsobem jako soudy - jen proto, že v rámci organizace výkonu státní moci v daném státě nejsou zařazovány mezi orgány, které lze pokládat za justiční podle chápání Československého (nyní českého) práva. Musí však jít o takovou instituci, která splňuje, alespoň v nezbytné míře, představu o minimálním standardu, vyplývající ze zásad Československého (nyní českého) právního řádu o tom, co lze rozumět pod pojmem orgán (přesnější v tomto směru byla např. formulace § 636 o.s.ř. z roku 1950, jež mluví o rozhodnutí cizího státu, za které se považovalo rozhodnutí cizozemských soudů nebo úřadů o právních poměrech, o nichž by podle jejich povahy rozhodovaly v ČSR /nyní ČR/ soudy).

O náhradě škody způsobené vojákem (§ 46 zákona č. 220/1999 Sb.) státu (České republice) rozhoduje podle § 56 uvedeného zákona služební orgán. Tímto zákonem č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičeníh a o některých právních poměrech vojáků v záloze, byl od 1. 12. 1999 nahrazen zákon č. 480/1992 Sb., o hmotném zabezpečení vojáků a žáků škol ozbrojených sil a jejich odpovědnosti za škodu ve znění novely č. 161/1995 Sb. Tímto předpisem byl od 1. 11. 1992 nahrazen zákon č. 88/1952 Sb., o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil, který ve svém ustanovení § 11 upravoval tzv. náhradové řízení, tedy řízení o náhradě škody způsobené státu příslušníkem ozbrojených sil. O náhradě škody rozhodoval podle tohoto ustanovení orgán určený ministrem a jeho rozhodnutí bylo "vykonatelné soudní exekucí" (k tomu srov. též Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7 vydání. Praha: C.H.BECK, 2006, vysvětlivka č. 10 k § 274 písm. i/, resp. dříve písm. h/, str. 1494, 1495, a usnesení Nejvyššího soudu z 27. 1. 2005 sp. zn. 20 Cdo 2665/2003).

Ustanovení § 163 odst. 1 zákona NR SR č. 370/1997 Z.z. (podle něhož neplní-li voják řádně dohodu o náhradě škody způsobené jinak než trestným činem, je služební orgán povinen rozhodnout o náhradě škody vydáním rozhodnutí o povinnosti vojáka nahradit škodu) je ustanovením obdobným výše uvedeným ustanovením § 11 zákona č. 88/1952 Sb. (obsahujícím stejnou "doložku" vykonatelnosti soudní exekucí jako ustanovení § 167 zákona č. 370/1997 Z.z.) i § 56 v České republice nyní účinného předpisu, tedy zákona č. 220/99 Sb.

Z uvedeného plyne, že rozhodnutí velitele vojenského útvaru (jež ostatně znal Československý a zná i český právní řád), kterým byl voják zavázán (v řízení nikoli správním, nýbrž zvláštním, a to podle § 161 a násl. zákona NR SR č. 330/1997 Z.z.) k zaplacení náhrady škody, nelze kvalifikovat jako akt aplikace práva učiněný při výkonu státní či jiné veřejné správy, ale že jde o rozhodnutí v majetkové, tedy občanskoprávní (§ 1 zákona č. 97/1963 Sb.), a tudíž soukromoprávní věci; rozhodnutí takového - byť jiného než justičního - orgánu cizího státu nutno tedy ve výše uvedeném smyslu klást naroveň rozhodnutím vydávaným orgány justičními (§ 63 zákona č. 97/1963 Sb.), a odtud pak plyne i kladná odpověď na otázku, zda je takové rozhodnutí - ač nejustičního - orgánu cizího státu (nebrání-li tomu další podmínky předepsané

ustanoveními § 64 až 66 zákona č. 97/1963 Sb., o kterýžto případ ovšem v souzené věci nejde) vykonatelné podle zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Dospěl-li odvolací soud k závěru jinému, je jeho právní posouzení věci nesprávné, a protože na tomto nesprávném právním posouzení napadené rozhodnutí spočívá (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.), Nejvyšší soud je bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.), aniž se musel zabývat dalšími argumenty dovolání, podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil; poněvadž důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil i je a věc tomuto soudu vrátil podle druhé věty třetího odstavce téhož ustanovení k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je závazný (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem o.s.ř.).

V novém usnesení soud prvního stupně rozhodne nejen o nákladech dalšího řízení, ale znovu i o nákladech řízení původního, tedy i dovolacího (§ 243d odst. 1 věta druhá o.s.ř.).

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 25. září 2007

JUDr. Vladimír Mikušek, v. r.

předseda senátu